

Maarit Hietala

Pin-Up – 1950-luvun nostalgiasta 2010-luvun trendiksi

Opinnäytetyö

Kevät 2015

SeAMK Liiketoiminta ja kulttuuri

Muotoilun Tutkinto-ohjelma

SeAMK

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: Liiketoiminta ja kulttuuri

Tutkinto-ohjelma: Muotoilu

Suuntautumisvaihtoehto: Lifestyle -muotoilu

Tekijä: Maarit Hietala

Työn nimi: Pin-up – 1950-luvun nostalgiaa 2010-luvun trendiksi

Ohjaajat: Jaana Liukkonen, Vuokko Takala-Schreib

Vuosi: 2015 Sivumäärä: 42 Liitteiden lukumäärä: 3

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää klassisen amerikkalaisen pin-upin muuttamista pin-upin nykyaikaiseksi muodoksi. Katsausmenetelmänä opinnäytetyössä oli selvitys, ja lähteinä on käytetty pääasiallisesti aikaisemmin julkaistuja tutkimuksia sekä verkkolähteitä. Ajallisesti opinnäytetyössä käsitellään pin-upia 1950-luvulta 2010-luvulle. Työssä tutkitaan, millaista pin-up on ollut vuosikymmenien aikana sekä tunnetuimpia henkilöitä ja ilmiöitä, jotka ovat tyyliuntaan aikanaan vaikuttaneet eniten. Työssä esitellään ulkomaalaisten ihmisten ja ilmiöiden lisäksi kaksi kotimaista eniten pin-upin kehittymiseen Suomessa vaikuttanutta henkilöä. Työssä esitellään myös pin-upille tyypillistä estetiikkaa, jonka pohjalta tekijä suunnitteli yhteistyöyritykselle toimeksiantona pin-up-tyylisen vaatemalliston. Suunnittelytyössä tuli ottaa huomioon sekä pin-upille tyypillinen muotokieli sekä yrityksen oma ilme.

Vaatemallisto sisältää neljä vaatekappaletta, kolme mekkoa ja yhden takin. Yhteistyöyrityksen kanssa päädyttiin pastellisävyiseen värimaailmaan ja naisellisiin vaatekappaleisiin. Mallistoa varten on toteutettu esityskuvat Photoshop-ohjelmalla sekä tekniset kuvat Illustrator-ohjelmalla. Vaatteet on toteutettu malli/sovituskappaleiksi yhteen kokoon, jotka on työtä varten kuvattu.

Pin-upista on aikojen saatossa tullut ennemminkin naisten oma asia, jonka avulla tuntee itsensä naiselliseksi ja haluttavaksi ilman, että kuvat olisivat tehty vain miehiä varten. Pin-upin ideologian mukaan jokainen nainen on kaunis ja nainen saa näyttää juuri siltä kuin itse haluaa. Pin-up on seksuaalinen, voimakas ja naisellinen ajattelu- sekä elämäntapa.

Avainsanat: Pin-up, vintage, vaatemallisto

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: School of Business and Culture

Degree programme: Degree Programme in Design

Specialisation: Lifestyle Design

Author/s: Maarit Hietala

Title of thesis: Pin-up – from the nostalgia of the 1950's into a trend of the 2010's

Supervisor(s): Jaana Liukkonen, Vuokko Takala-Schreib

Year: 2015 Number of pages: 42 Number of appendices: 3

The objective of this thesis was to investigate the transformation of classic American pin-up into its modern form. The timeline in this thesis is from the 1950's to the 2010's. The thesis takes a look at what pin-up was like during the past few decades and at the most famous people and phenomena that have had most effects on this genre. The thesis also introduces typical aesthetics for pin-up, which was the base for the author's design of a pin-up inspired collection in collaboration with a company. The design work needed to take into consideration both the typical shape of pin-up and the company's own style.

The collection contains four garments, three dresses and one jacket. The colors were decided on with the entrepreneur, and the decision was to use pastel colors in these garments. The presentation pictures were implemented for the collection using the Photoshop program and the technical pictures using the Illustrator program, respectively. The garments were implemented as model/fitting pieces of clothing in one size and photographed for this thesis.

Pin-up has become more of a women's own thing, allowing them to feel feminine and desirable, and these photos are not only for men. According to the pin-up ideology, all women are beautiful and every woman is allowed to look just as she likes to look. Pin-up is a sexual, powerful and feminine way to think and live your life.

Keywords: Pin-up, vintage, collection

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä.....	2
Thesis abstract.....	3
SISÄLTÖ.....	4
Kuva-, kuvio- ja taulukkoluetelo.....	5
1 JOHDANTO.....	6
2 MALLAN MAKEAT.....	7
2.1 Kuva-analyysi Mallan Makeat-puodista.....	7
3 PIN-UP.....	11
3.1 1950-luku: Bettie Page.....	12
3.2 1960–1970-luku: pornografian voitto pin-upista.....	16
3.3 1980-luku: punkin vaikutus ja tatuointitaide.....	18
3.4 1990-luku: Dita Von Teese.....	20
3.5 2000-luku: nostalgiaa sekä uusia tuulia.....	23
3.6 2010-luku: pin-up Suomessa.....	24
4 PIN-UP-HENKINEN VAATEMALLISTO.....	27
4.1 Inspiraatio/suunnittelukriteerit.....	27
4.2 Värimaailman ja tyylin valinta.....	27
4.3 Suunnitteluvaihe.....	28
4.3.1 Valinta ja perustelut.....	30
4.3.2 Kehittely.....	32
4.4 Kaavoitus, testaaminen ja muokkaukset.....	33
4.5 Valmis mallisto.....	35
5 YHTEENVETO JA POHDINTA.....	38
LÄHTEET.....	40
LIITTEET.....	42

Kuva-, kuvio- ja taulukkoluettelo

Kuva 1 Mallan Makeat-puoti joulutunnelmissa.....	8
Kuva 2 Mallan Makeat-puodin tiski.....	9
Kuva 3 Mallan Makeat-puoti kesällä.....	10
Kuva 4 George Pettyn klassinen pin-up – kuvitus.....	11
Kuva 5 Art Frahmin pin-up.....	13
Kuva 6 Bettie Page.....	15
Kuva 7 Andy Warholin klassikko Marilyn Monroesta.....	17
Kuva 8 Olivia De Beardinisin 'Nurse Bettie'.....	19
Kuva 9 Dita Von Teese.....	22
Kuva 10 Suicide Girls.....	24
Kuva 11 Kokeilukappaleita vaatteista.....	34
Kuva 12 Kellohelmaiset mekot.....	35
Kuva 13 Kynähelmainen mekko.....	36
Kuva 14 Takki.....	37
Kuvio 1 Ensimmäisiä luonnoksia.....	29
Kuvio 2 Värillisiä luonnoksia.....	30
Kuvio 3 Esityskuvat mallistosta.....	31
Kuvio 4 Tekniset kuvat mallistosta.....	33

1 JOHDANTO

Valitsin pin-upin opinnäytetyöni aiheeksi, koska se kiinnostaa minua henkilökohtaisesti sekä se on tällä hetkellä hyvin pinnalla oleva trendi. Edellisessä projektissäni selvitin pin-upin historiaa, estetiikkaa ja naisten asemaa aikojen saatossa päättyen 1950-lukuun. Tämän opinnäytetyön tavoitteena on selvittää, miten klassinen amerikkalainen pin-up on muuttunut toisen maailmansodan ajoista nykyaikaiseksi pin-upin muodoksi. Koska pin-upissa pääosassa ovat kuvissa esiintyvät naiset, on työssäni feministinen näkökulma. Tutkin tärkeimpiä nykyisen pin-upin kehittymiseen liittyneitä naisia (sekä pin-up -kuvissa esiintyneitä että populaarikulttuurin ikoneita), taiteilijoita ja eri aikojen ilmiöitä. Tämän lisäksi esittelen pari kotimaista pin-upin uranuurtajaa, jotka ovat vaikuttaneet pin-up –genreen Suomessa.

Näiden tietojen pohjalta suunnittelen pin-up –tyylisen vaatemalliston, jonka toteutan toimeksiantona Mallan Makeat -yritykselle. Suunnittelutyössä otan huomioon sekä yrityksen ilmeen että pin-upin historian ja muotokielen. Mallistoa varten suunnittelen ja toteutan esitys- ja tekniset kuvat, kaavoitan mallit ja toteutan yhden koon valmiiksi näyte/sovituskappaleeksi.

2 MALLAN MAKEAT

Suunnittelen vaatemalliston toimeksiantona Mallan Makeat -yritykselle, joka on kahvila/sisustus/herkkupuoti Ilmajoella. Myynnissä on muun muassa leivonnassa tarvittavia koneita ja tarvikkeita, vaatteita, kodin tekstiileitä, astioita, erilaisia sisustukseen liittyviä tuotteita ja paljon muuta pientä sievää tuotetta. Kivijalkaliike on avattu vuonna 2012, ja yrityksellä on myös oma verkkokauppa. Yrittäjällä on myös kaksi erilaista blogia: toinen on nimeltään Mallan Makeat Huvikummun tyyliin -niminen leivontablogi sekä Elämää Villa Honkasalossa -niminen sisustusblogi. (Mallan Makeat, 2015).

2.1 Kuva-analyysi Mallan Makeat-puodista

Tein kuva-analyysin Mallan Makeiden puoti-kuvista havainnoidakseni puodin tyyliä ja tunnelmaa ja sen yhtäläisyyksiä työni kanssa. Pirkko Anttilan (2000, 257) mukaan kuva-analyysijä tehdään yleensä taideteoksia tulkittaessa, jossa analysoidaan mm. teoksen ajanjaksoa ja tyyliä. Hänen mukaansa kuva-analyysiä tehtäessä ei pidä keskittyä pelkästään kuvan sisältöön, vaan täytyy ottaa huomioon myös värit, muodot ja tunnelma ja näitä asioita tarkastella kuvan muun sisällön kanssa. Anttilan (2000, 260) mukaan kuvan tulkintatapaan vaikuttavat tulkitsijan oma persoonallisuus, mielipiteet ja arvostukset ja käsitykset asioista. Hänen mukaansa jokainen tulkitsee kuvat omalla tavallaan, riippuen tulkitsijan maailmankuvasta ja aikaisemmista kokemuksista

Kuva 1 Mallan Makeat-puoti joulutunnelmissa (Malla Ruutiainen 2014).

Ensimmäinen kuva on Mallan Makeat-puodin sisustuksesta joulusesongin aikana (kuva 1). Kuvassa on paljon tavaraa, etualalla kahvilaan kuuluvia pöytiä ja tuoleja, joulukuusi ja takana puodin hyllyt, jotka ovat melko täynnä tavaraa. Värimaailma on pääosin hyvin vaalea, joko valkoinen tai vaaleanpunainen. Lisämausteena värimaailmaan on kirkkaanpunaisia yksityiskohtia joulusesonkiin sopivasti. Puodissa on käytetty paljon pastellisävyisiä huonekaluja ja hyllyjä. Suurimmassa osassa huonekaluista näkee, että ne ovat vanhoja ja uudelleen käsiteltyjä, paitsi lasiset pöydät vaikuttavat uusilta. Koristeluista huomaa selkeästi, että on tulossa joulu. Tuotteissakin toistuvat kirkkaanpunaiset sekä pastelliset sävyt. Tunnelma kuvassa on kotoisa, vaikka joka paikassa on paljon tavaraa ja erilaisia yksityiskohtia.

Kuva 2 Mallan Makeat-puodin tiski
(Malla Ruutiainen 2014).

Toisessa kuvassa on Mallan Makeat-puodin tiski (kuva 2). Kuvassa näkyvät muun muassa kassakone, kahvikuppeja, kahvinkeitin ja säilytystilaa tuotteille. Tässäkin kuvassa värimaailma on hyvin vaalea, valkoista on käytetty paljon. Sen lisäksi vaaleanpunainen on melko hallitseva värisävy, jota löytyy mm. kahvinkeitimestä, kupeista, kattolampusta ja tuotteiden säilytystiloista ja tuotteista itsessään. Muita selkeästi huomattavia värejä ovat kirkkaanpunainen sekä vaaleansininen. Vaikka pöytä tuntuu olevan täynnä tavaraa, jokaisella tavaralla näyttäisi olevan oma paikkansa, johon se luonnollisesti kuuluu. Kokonaisuus on selkeä ja harkittu.

Kuva 3 Mallan Makeat-puoti kesällä
(Malla Ruutiainen 2014).

Kolmannessa kuvassa puoti on kuvattu kesällä, jonka huomaa ikkunoista näkyvästä vihreydestä (kuva 3). Tämäkin kuva on sävyltään hyvin vaalea. Valkoisen lisäksi kuvassa näkyy paljon vaaleanpunaista ja vaaleansinistä. Tunnelma kuvassa on hyvin rauhallinen ja harmoninen. Kaikilla tavaroilla tuntuu olevan oma paikkansa kuvassa. Tässä kuvassa tavarapaljoutta ei ole niin paljoa, vaikka yksityiskohtia silti löytyy. Etualalla olevalla pöydällä on maljakko, jossa on kukkia ja taaempänä näkyy myös kukkakuosisia tyynyjä. Kuvassa näkyy myös jonkin verran tummia sävyjä, mikä on melko epätyypillistä puodille, joka suosii paljon vaaleita sävyjä. Ne kuitenkin ovat vain pieniä yksityiskohtia kuten seinustalla oleva hyllykkö ja hyllyssä olevat lyhdyt. Kuvassa on kesälomalle tyypillinen kiireettömyys ja rauha, että voi kaikessa rauhassa jäädä nauttimaan olostaan.

3 PIN-UP

Pin-upilla tarkoitetaan yleisesti kuvaa (valokuvaa tai kuvitusta) vähäpukeisesta, avoimesti seksuaalisesta naishahmosta (Lipsos 2013, 16.) Pin-up oli suosituimmillaan toisen maailmansodan aikana Yhdysvalloissa, ja se muistetaan parhaiten Alberto Vargasin ja George Pettyn (kuva 4) tekemistä klassisista kuvituksista 1930- ja 1940-luvuilla. Koska amerikkalaiset sotilaat usein kiinnittivät näitä kuvia vähäpukeisista naisista nastoilla seinille (englanniksi pinned up) lievittääkseen koti-ikävänsä, jäi tästä tavasta termi pin-up. (Lipsos 2013, 13–14.) Klassista pin-up-tyttöä on toisaalta ihailtu naiseuden juhlintana ja sitä myöten voimaannuttavana feminismiin esikuvana ja taas toisaalta orjuuttavana, objektisoivana ja naisia alistavana asiana. Varsinkin eri alojen, kuten sukupuolen-, feminismiin- ja naitutkimuksen tutkijat ovat kritisoineet pin-upia sen eroottisuudesta ja liiallisesta naisellisuudesta. (Lipsos 2013, 13.)

Kuva 4 George Pettyn klassinen pin-up – kuvitus (George Petty, 2015).

Pin-upin varhaiseen kehittymiseen vaikuttivat kauneusteollisuuden nousu sekä muutokset kauneusihanteissa 1700-luvun alkupuolelta lähtien. Kosmetiikan käyttö ja vapautuneemmat käyttäytymismallit edistivät 1800-luvun puolivälissä kehittyneen ”uhkean kauneusihanteen” syntymistä, jolloin ne tulivat osaksi amerikkalaista muotia 1850-luvulla. Tiimalasi-vartalo hallitsi muotia lyhyen ajan 1860–1870-luvuilla, mikä tarkoitti myös korsettikauppiaiden kulta-aikaa; tiimalasi-vartalo sääydyttiin kiristämällä korsetin avulla kurvit oikeille paikoilleen. (Lipsos 2013, 34–36.) Olennaista pin-upiin kuitenkin oli korsetin taipumus liioitella vartaloa ja erotoida naisia erityisesti s-mutkaisella korsetilla, mikä työnsi rintoja ulos ja vatsaa sisään ja pakotti selän kaarelle. Korsetti oli samanaikaisesti sekä säädyllyyden että seksuaalisen vetovoiman ilmentymä ja oli siten sosiaalisesti hyväksyttävä tapa naisille ilmaista seksuaalisuuttaan. (Lipsos 2013, 60.)

Lipsosin (2013, 15) mukaan pin-up näyttäisi ottaneen suurimmat vaikutteensa niinkin erilaisista alueista kuin 1800-luvun pornografiasta, teknologian edistysaskeleista valokuvauksessa sekä painamisessa ja naisten kasvaneesta julkisesta näkyvyydestä yhteiskunnassa esimerkiksi näyttelijättäristä ja burleskitaitelijoista. Lipsosin (2013, 56) mukaan burleski, joka on teatraalinen varietee-esitys, sai alkunsa 1800-luvulla, jossa naisvartaloa on esitelty ja juhlittu paljastavien vaatteiden ja huumorin avulla. Tämä yhdistelmä loi pohjan tulevaisuuden pin-up -artisteille.

3.1 1950-luku: Bettie Page

Kun toinen maailmansota loppui, ja miehet palasivat rintamalta, naisihanne muuttui samalla radikaalisti. Sodan aikana naisten perinteisiä rooleja kyseenalaistettiin kannustamalla naisia tekemään töitä sillä välin kun miehet taistelivat rintamalla. Miesten paluun jälkeen naisten oletettiin palaavan takaisin kodin piiriin ja luovuttamaan työpaikkansa takaisin miehilleen. Tätä pidettiin isänmaallisena tekona. Ammattia harjoittava nainen ei ollutkaan enää muodikas eikä tavoiteltavaa sekä Alberto Vargasin kuvittama aggressiivinen ja toiminnallinen Varga Girl tipahti muodista. Pin-up -kuvissa palattiin takaisin viktoriaanisen ajan nostalgiaan kuvaamalla naiset joko ikuisina hyveellisinä neitsyinä tai blondeina, syntisinä seksipommeina.

Art Frahm loi omanlaisensa pin-up –genren. Kuvissa esiintyivät herttaiset nuoret naapurintyttömäiset neidit, joilla oli ongelmia pikkuhousujensa kanssa. Kuvissa pikkuhousut olivat mystisesti tipahtaneet jalasta (kuva 5). (Kotila 2010, 35–36.)

Kuva 5 Art Frahmin pin-up.
(Art Frahm, 2015).

Kun naiset palasivat takaisin kodin piiriin, äitiyttä alettiin jälleen arvostaa. Tiukentuneet moraaliset käyttäytymissäännöt synnyttivät ”rouvien klubeja”, joissa vastustettiin kaikenlaisia paheellisia vaikutteita, mikä johti pin-upin hiipumiseen ja jopa häviämiseen suosituista julkaisuista. Vuonna 1953 Hugh Hefner lanseerasi Playboy-lehden täyttämään pin-up -kuvien jättämää tyhjötä. Playboy oli kuitenkin suunnattu ainoastaan miehille, ja sen sivuilla esiintyi pin-up -kuvissa esiintyneisiin toiminnallisiin naisiin verrattuna lähes alastomia, passiivisia naisia, palvelemissa

ainoastaan miesten eroottista tuijotusta. Vaikka Playboy ja vastaavat miestenlehdet hallitsivat pin-up -genreä sodanjälkeisenä aikana, alettiin perustaa vaihtoehtoisia lehtiä, joiden kohderyhmään kuuluivat myös naiset. Näissä lehdissä painopiste oli seksuaalisesti itsevarmoissa ja dominoivissa naisissa, vaikka niissä julkaistiin myös nostalgisia 1940-luvun pin-upin glamouria noudattavia kuvia. (Kotila 2010, 36.)

Dominoivan naisen huipentuma löydettäisiin Klaw'n valokuvista, joissa esiintyy Bettie Page. Page esiintyi useissa fetissi-pin-up -kuvin, joita on myöhemmin alettu pitää feministisinä. Ne esittävät Bettien ylistämässä vartaloaan ja seksuaalisuuttaan, mikä jäi aikoinaan lähes huomioimatta. 1950-luvulla Klaw'n fetissivalokuvien levikki oli hyvin pieni ja niitä myytiin ainoastaan miehille, jotka varta varten tilasivat niitä tai ylipäättään tiesivät niiden olemassaolosta. (Lipsos 2013, 185–186.)

Bettien mallinura alkoi 1940-luvulla San Franciscossa, jossa hänen ensimmäinen mallikeikkansa oli esitellä turkiksia asiakkaille. Hän muutti vuonna 1947 New Yorkiin, jossa vuonna 1950 hän tapasi Jerry Tibbsin, poliisin, joka harrasti valokuvausta. Tibbs otti valokuvia Bettiestä ja kasasi hänen ensimmäisen pin-up -portfolionsa. Tibbs myös esitteli Bettien monille muille valokuvaajille, kuten Cass Carrille. Muutamien kuukausien aikana Bettien mallinura todella lähti nousuun. Page poseerasi useille lehdille kuten Wink, Eyeful, Titter ja Beauty Parade. (Bettie Page biography, 2015.)

Page teki hyvin paljon erityylisiä pin-up -kuvia; hän imitoi legendaarisen Betty Grablen poseerauksia, itse-teossa-yllätetyissä -kuvin oli selkeästi Gil Elvgrenin tyyliä sekä samankaltaisuuksia voidaan löytää sodan jälkeisen ajan valtavirtaisten pin-upien, sarjakuvien, piirrettyjen ja pulp -kansien kanssa. Valokuvaaja Bunny Yeager otti joitain tunnetuimpia otoksia Bettiestä leopardiprinttisessä asussa (kuva 6), mikä muistutti hyvin paljon sarjakuvasukkaritar Sheenasta tehdyssä elokuvassa nähtyä asua. (Lipsos 2013, 207.)

Kuva 6 Bettie Page
(Bettie Page, 2015.)

Page esiintyi myös burleskitanssijoiden Lili St. Cyrin ja Tempest Stormin rinnalla burleskifilmeissä kuten Striporamassa (1953) ja Teaseramassa (1955). Vaikka Page ei itse ollut burleskiesiintyjä, hänen esiintymisensä näissä filmeissä on luonnollista, koska hän suhtautuu humoristisesti vartaloon, naisellisuuttaan ja seksuaalisuuttaan kohtaan. Nämä ominaisuudet tekisivät hänestä ihanteellisen kohteen tulevaisuuden pin-upille, sarjakuville sekä fotorealistisille taiteilijoille. (Lipsos 2013, 208.) Vuonna 1955 Page esiintyi Playboyn tammikuun numeron keskiaukeamalla ja samana vuonna hän voitti tittelin ”Miss Pinup Girl of the World”. Vuonna 1957 Page muutti pois New Yorkista, samalla lopettaen mallinuransa suosionsa huipulla. (Bettie Page biography, 2015.)

Bettie Page ei ollut aikansa keulakuva naisille, mutta läpi 1970-, 1980- ja varhaisen 1990-luvun Pagen maine seksuaalisen vapautumisen ikonina kasvoi. Pagen kyky ilmaista kameralle hyvin muuntautumiskykyistä persoonaa – söpöstä pin-up-tyttösestä nahkaan pukeutuneeksi dominaksi – vaikutti sekä luonnolliselta että nautittavalta hänelle itselleen. (Lipsos 2013, 206.) Yksi vaikuttavimmista puolista Pagen olemuksessa pin-up -kuvilla on ironinen huumori. Tähän hän vaikuttaa poseerauksissaan kuin sanoakseen tietävänsä, että tämä on miehiä varten, muttei aio antaa heidän saada kaikkea huvia itselleen. Page näyttäisi aina hallitsevan tilannetta pelkällä silmäniskulla, kulmakarvan nostolla, hienoisella virnistyksellä tai liioitellulla tekokauhulla, vaikka hän poseeraisi kameralle täysin alasti rannalla tai sidottuna köysiin. (Lipsos 2013, 207.)

Page erottui muista sen ajan malleista korpinmustien hiustensa ansiosta aikaan, jolloin tekoblondi oli kaikkein suosituin hiusten väri. Sen lisäksi hänellä oli urheilullisen muodokas vartalo, jota hän muokkasi kuntosalilla, mikä oli vastakohta vallalla olleisiin strippareiden ja burleskiesiintyjien vartaloihin. (Lipsos 2013, 210.) Page on ylivertaisella kauneudellaan ja leikkisällä persoonallaan innoittanut mm. dokumentaristeja, suunnittelijoita ja taiteilijoita sekä faneja ja naisia ympäri maailman. Bettie tulee todennäköisesti aina olemaan pin-upin kuningatar. (Bettie Page biography, 2015.) Bettien tyyliä ja varsinkin hänen tavaramerkiksi nousutta otsatukkaansa imitoidaan paljon nykyisessä pin-up –tyylissä, ja hän on monen pin-up -genrestä kiinnostuneen esikuva vielä tänä päivänä.

3.2 1960–1970-luku: pornografian voitto pin-upista

1960-luvulla pin-upin ”viattomuutta” alettiin jälleen pitää viehättävänä. Pin-up innoitti feministitaiteilijoita kuten Cindy Shermania ja Annie Sprinkleä, jotka kokeilivat pin-upin ilmaisuja töissään. Lisäksi pop-taiteilija Andy Warhol (kuva 7) ja fotorealistit kuten, John Kacere ja Mel Ramos, vetivät huomiota pin-upin kaupallisuuteen, tirkistelyyn ja glamouriin tekemällä yleisön tietoiseksi kapitalismin ja seksuaalisuuden välisestä suhteesta. (Lipsos 2013, 220).

Kuva 7 Andy Warholin klassikko Marilyn Monroesta.
(Andy Warhol, 2015).

Kun naisten tietoisuus sukupuolten eriarvoisuudesta lisääntyi, pin-upeja tutkittiin tarkemmin ja niitä kritisoitiin niiden mahdollisuudesta objektisoida naisia. Feminismi osoitti, kuinka massamedia näytti kuvaavan naisia ainoastaan hymyilevinä seksiohjeina kuvissa, joita käytettiin myymään kaikenlaisia tuotteita. Keskustelussa kuitenkin unohtuivat pin-upin glamourin juuret seksuaalisessa toiminnassa. Sanaa ”glamour” alettiin käyttää enemmän pornografisissa kuvissa naisista miesten lehdissä. Tuona aikana toimiminen pin-up -mallina ja valokuvaajana alkoi olla helpopääsisempää naisille seksuaalisen vallankumouksen suvaitsevan kulttuurin ruokkimana. (Lipsos 2013, 220.) Monet, jotka esiintyivät alastonkuvissa, pitivät kuitenkin päivätyönsä ja tekivät kuvauksia joko ylimääräisen rahan takia tai ihan vaan omaksi huvikseen. 1960-lukuun mennessä malleja alkoi olla enemmän kuin ala pystyi työllistämään. Tämä johti mallien keski-ikänsä laskun kahteenkymmeneen-

viiteen vuoteen, syrjäyttäen keski-ikäiset burleskitaiteilijat/stripperit. (Lipsos 2013, 221.)

1970-luvulla miesten lehdet alkoivat muuttua entistä pornografisemmiksi. Penthouse-lehti esitteli vuoden 1970 numerossa kuvan, jossa näkyivät myös mallin häpykarvat. Tämä oli vielä tuona aikana ennennäkemättömän rohkeaa, mutta sen myötä muidenkin naisten poseeraukset muuttuivat entistä rohkeammiksi. Vuonna 1974 tuli markkinoille Hustler -lehti, jossa mallit näyttävät kameralle ihan kaiken, ja kuvat keskittyivätkin suurimmaksi osaksi sukuelimien esittelyyn. Tämän myötä pin-upin kultakausi päättyi. (Kotila 2010, 40.)

Kuitenkin 1970-luvun puolivälissä alkoi syntyä sosio-poliittinen alakulttuuri, joka lopulta sallisi pin-upin retron elpymisen. Tämän alakulttuurin perimmäinen ideologia, tyyli ja estetiikka feminismin ideologian rinnalla tulisivat tarjoamaan myöhemmin ilmapiiriin, mikä mahdollistaa pin-upin naisellisuuden ja seksuaalisen vetovoiman omaksumisen naisille tietynlaisen kapinallisen näkökulman kautta. Kyseessä on tietenkin punk. (Lipsos 2013, 222.)

3.3 1980-luku: punkin vaikutus ja tatuointitaide

1980-luvulta lähtien pin-upin estetiikkaa ja kehon muokkausta ja koristelua, kuten tatuointeja ja lävistyksiä, on yhdistetty toisiinsa. 2000-luvulla tästä pin-up/punk -muodista on tullut ilmeisempää, mikä on eräänlaista kapinaa massamediaa ja äärimmäisiä hardcore -pornografisia kuvia kohtaan. (Lipsos 2013, 222.) Yhdistämällä punk-tyylin ja tatuointien kanssa 1940–1950-lukujen hiustyylejä, kirkkaanpunaista huulipunaa, kissamaista silmien rajausta ja vintage -tyylisiä vaatteita – pin-upin merkkejä ajasta ”jolloin naiset olivat naisia” - on saatu aikaan yksi ulottuvuus postmodernista pin-up -tyylistä. Tämä ei välttämättä ole haave paluusta entisiin aikoihin vaan ennemminkin haaste senaikaiselle kosmeettisesti parannellulle pornotähtien hallitsemaalle kauneushanteelle. Vaikka pin-up -tyyli liioittelee vartalon muotoja ja ”ylinaisellistaa” naiset, jotka pukeutuvat niin, sen tarkoituksena on kuitenkin miellyttää ensisijaisesti kantajaansa ennemmin kuin omaa puolisoa tai miehiä ylipäättäen. (Lipsos 2013, 223.)

1970-luvun puolivälissä, juuri punkin huippukohdassa, vielä silloin tuntematon taiteilija Olivia De Berardinis aloitti eroottisen pin-up -maalaamisen ja teki taidetta niihin aikoihin unohdetun Bettie Pagen valokuvista (kuva 8). De Berardinis on kuvaillut Pagea ”pin-upin toimintasankarina”, mikä selittää Pagen viehätystä sen aikaisiin faneihin. Kuvaus yhdistetystä erotiikasta ja näkyvästä seksuaalisesta voimasta hänen kuvissaan puhutteli naisia, jotka olivat tulleet entistä tietoisemmiksi vaatimaan oikeuksiaan ja vartaloitaan takaisin itselleen. Bettien suosion nousu yhdessä entistä löyhempien seksuaalisen vallankumouksen tapojen ja punkliikkeen kanssa herätti henkiin synkän kuvakielen: pääkalloja, goottilaisia ristejä ja demoneita sekä nahkaa, niittejä ja ketjuja. Bettie Page, fetissi-jumalatar, oli täydellinen seksi-ikoni tähän tarkoitukseen. (Lipsos 2013, 223–224.)

Kuva 8 Olivia De Beardinin 'Nurse Bettie'.
(Bettie Page, 2015).

Postmoderni pin-up hylkää naiiviuden yhdistettynä stereotypiseen kuvaukseen tukahdutetusta, sorretusta ja kesytetystä 1950-luvun naisesta, joka on saatu aikaan sisällyttämällä tatuointeja ja lävistyksiä pin-up -tyyliin. (Lipsos 2013, 227.) Olivia De Berardinisin ensimmäisissä taidenäyttelyissä 1980-luvulla, Bettie Pagen tyylin imitointi alkoi näkyä: naisilla oli Bettien otsatukka, he olivat tatuoituja ja pu-keutuneet mustaan. Bettien tyyliin kuuluivat myös korpinmustat hiukset (raskaalla otsatukalla), korkeat korot, sukkanauhat, nahkaiset asut ja tietenkin itsevarma asenne. (Lipsos 2013, 228.)

Naisten tatuoimisen historia on vuosisatoja vanha tapa, vaikka naiset ovat 1900- ja 2000-luvuilla menneet enenevässä määrin neulan alle. Tavallisesti nainen, joka ottaa tatuointeja, rakentaa sillä tavalla omaa minuuttaan. 1980-luvulla oli monia pelkoja varsinkin naisten vartaloiden suhteen erityisesti AIDS:in, sijaissyntytyksen, pornon vastaisen liikkeen, kauneusleikkauksien ja jopa naisten kehonrakennuksen ympärillä, ja tatuointitaide sekä lisäsi että lievitti sellaisia pelkoja. Tuona aikana naiset alkoivat omaksua perinteisiä miesten tatuointeja, pin-up-tyttöjen symboleita, merkkeinä naisellisesta voimasta. (Lipsos 2013, 230.)

3.4 1990-luku: Dita Von Teese

Yksi monista Page -variaatioista, joka tuli Olivia De Berardinisia vastaan 1990-luvun alussa, oli vielä silloin tuntematon malli Dita Von Teese (kuva 9). Hänellä oli silloin Bettie Page -otsatukka ja hän loi uudelleen Bettien kuvia. Kiinnostus tuoda Bettie Pagen henkeä takaisin, viehätys vanhoihin Hollywoodin elokuviin ja glamouriin, 1900-luvun burleskin kuvakieli ja kiinnostus vintage -alusvaatteisiin ja korsetteihin johti Von Teesen samoihin asioihin kuin Pagenkin. Hän kaivoi itselleen markkinaraon fetissimallina, joka oli pitkäksi aikaa unohtunut pelkästään miesten lehtiin pornografian alalle. Hänestä tulisi myöhemmin myös maineikas New Burlesque -suuntauksen striptease-artisti. (Lipsos 2013, 232.)

Dita Von Teese (os. Heather Renee Sweet) inspiroitui kasvaessaan 1980–1990-luvulla poptähti Madonnasta, joka oli aikansa seksi-ikoni. Madonnan vaikutusta nuorten naisten seksuaalisiin tapoihin ei voi kiistää: Madonna on inspiroinut nuoria naisia olemaan täysin naisia ja seksuaalisia samalla kun hallitsevat täydellisesti

oman elämänsä. Hän näytti naisille, kuinka olla houkutteleva, aistikas, energinen, kunnianhimoinen ja hauska samaan aikaan. Heather kasvoi aikana, jolloin Madonna työsti vintage -korsetteja Jean-Paul Gaultierin kanssa ja kunnioitti 1930- ja 1940-lukujen Hollywood-tähtiä kappaleen Vogue sanoituksissa sekä videolla. (Lipsos 2013, 235–236.)

Von Teesen kuvat, burleskiesitykset ja medianäkyvyys ovat voimakkaasti vaikuttaneet modernin pin-upin estetiikan elpymiseen sekä postmodernin pin-up -hahmon kehittymiseen. Von Teese haluaa inspiroida naisia ylistämään heidän omaa yksilöllistä kauneuttaan sekä luomaan oman glamourinsa. Hän pitää itseään nykyaikaisena feministinä, joka puolustaa naisten voimaantumista omalla tavallaan, vaikkei sitä todennäköisesti perinteisemmän feminismiin kannattajien mielestä ole. Hänen toimintatapojaan on kyseenalaistettu mediassa muun muassa miten nainen voi pitää itseään feministinä esineellistämällä itsensä vapaaehtoisesti seksuaaliseksi objektiksi. Kuitenkin suurin osa hänen faneistaan on naisia. (Lipsos 2013, 233.)

Dita Von Teese jäljittelee pin-up -kuviinsa ja burleskiesityksissään monia nostalgisia teemoja, mikä valaisee hänen tietämystään pin-upin historiasta. Se oli hyvin alkuperäistä aikana, jolloin mediaa hallitsivat 1970–1990-lukujen aikana sieluttomat, sivistymättömät blondit. Kaksikymmentävuotisen uransa aikana Von Teese on kunnioittanut fin-de-siècle -kuvituksia, Ziegfeld Folliesia, John Willien kuvituksia, Bettie Pagen sidontaotoksia, klassista valtavirtaista 1950-luvun pin-upia ja Playboyn Femliniä monien muiden pin-upin genrejen joukossa. Hän on myös esittänyt oman burleskiversionsa Marilyn Monroen numerosta Lazy ja Mae Westin A Guy What Takes His Timesta. (Lipsos 2013, 234.)

Burleski-strippaus, verrattuna hardcore-pornoon ja perinteiseen strippaukseen, on melko vaisu ilmaisu tänä päivänä, jolloin kiusoittelu on vähemmän tärkeää varsinaisen riisumisen rinnalla. Nykyaikainen ajattelutapa, jolloin kaikki pitää saada heti ilman odottelua, on omiaan vahvistamaan miehille suuntautunutta erotiikkaa. Burleski antaa kuitenkin naisille turvallisen kokeilevan kentän tutkia naisten seksuaalisuutta ja erotiikkaa naisten ehdoilla. Burleski-strippaaminen – samoin kuin pin-up – jättää usein jotain mielikuvituksen varaan, mikä on merkki naisten kunnioittamisesta. (Lipsos 2013, 237–328.)

Kuva 9 Dita Von Teese.
(Dita Von Teese, 2015).

Von Teesen omistautuminen pin-upin ja burleskin kiusoittelevalle luonteelle, johon hänen taiteilijanimensäkin vihjaa (tease = kiusoitella), on ominaisuus, jota hän johdonmukaisesti harjoittaa työssään. Edistämällä naisellisuuden erotisointia, jossa suurimmaksi osaksi jätetään paljastamatta kaikkea sekä hahmon ja persoonallisuuden ihannointia eroottisen naisellisuuden ilmaisun välineenä, ennemminkin ylistää naista kuin vähentäisi hänen voimaansa. (Lipsos 2013, 237–238.)

Von Teesen omistautuminen ja uskollisuutensa asialleen ei rajoitu ainoastaan hänen työhönsä vaan ulottuu myös yksityiseen elämään. Julkinen persoona, jota hän

tuo esille vintage -vaatteilla ja tyyllillä, ei eroa hänen yksityisestä elämäntavastaan. Hän kerää klassisia autoja ja asuu talossa, joka on sisustettu autenttisilla vintage -kalusteilla sekä alkuperäisellä pin-up -taiteella ja burleski- ja fetissimuistoesineillä. (Lipsos 2013, 235.) Tämän lisäksi hänen bisneshankkeensa, kuten vintagesta in-spiroituneet vaatteet, alusvaatteet sekä hajuvedet, noudattavat samaa teemaa (Lipsos 2013, 238).

3.5 2000-luku: nostalgiaa sekä uusia tuulia

Greg Hildebrandtia pidetään pin-upin parissa työskentelevistä nykytaiteilijoista parhaana, ja häntä nimitetään 2000-luvun Elvgreniksi. Hänen vuonna 1999 aloittamansa projekti American Beauties -sarja ajoittuu 1940–1950-luvuille modernilla tavalla. Hildebrandtin maalaukset ovat Elvgrenin töiden tapaan nostalgisia ja hauskoja kuvauksia Amerikan kulttuurin ikoneista. Digitaalinen maalaaminen ja internet ovat mahdollistaneet nykytaiteilijoiden modernin genren tulkitsemisen. Singaporelainen taiteilija Stanley Lau loi Pepper-hahmon, josta tuli maailmanlaajuinen ilmiö. Pepper on virtuaalinen nainen, josta on tehty useita tulkintoja tuhansien taiteilijoiden toimesta. Tulkinnat ovat monesti äärimmäisiä, mutta kuitenkin yhteneväisiä siitä, minkälaista naisen seksuaalisuuden tulisi olla poseerauksen, vaatteiden ja ristiriitojen kautta. (Kotila 2010, 44–45.)

Internetin yleistymisen tarjosi myös pin-up -tyylin leviämislle uusia kanavia. Vuonna 2001 perustettu SuicideGirls (kuva 10) on nettiyhteisö, joka tarjoaa naisille tilan käyttää omaa sivustoa, joka on omistettu pin-up -kuville heistä itsestään. Osanottajia vaaditaan ylläpitämään omaa henkilökohtaista blogia ja profiilia. Sivun mukaan sen tarkoituksena on yksilöllisyyden ja vaihtoehtoisten kauneushanteiden vaaliminen ja edistäminen. Sitä yleensä tulkitaan tatuoinneilla, lävistyksillä ja värikkäillä hiuksilla, jotka voidaan muotoilla vintagea noudattavalla tavalla. SuicideGirlsin perustaja on ”Missy Suicide”, valokuvaaja, joka ihailee Vargasin pin-upeja sekä Bettie Pagea. Hän sai idean sivustosta otettuaan pin-up -kuvia ystävistään ylistääkseen ja esitelläkseen heidän mahtavuuttaan. Hän itse piti lävistettyjä ja tatuoituja tyttöjä kauneimpina aikana, jolloin tatuoinnit olivat jokseenkin vielä tabu eikä sosiaalisia verkostoitumissivuja ollut. Vuosien aikana sivusto on saanut osak-

seen paljon huomiota, sekä positiivista että negatiivista palautetta sen feminististä asennetta kohtaan. SuicideGirls on vaihtoehto valtavirtamedian ylistämälle pakkomielteelle silikonein parannellusta Barbie-nukesta ja olemattoman kuihtuneille malleilla ja tähtösille. Tavoitteena on näyttää maailmalle, etteivät kauneus ja älykkyys välttämättä ole toisensa poissulkevia asioita. (Lipsos 2013, 231.)

Kuva 10 Suicide Girls.
(Suicide Girls, 2015).

3.6 2010-luku: pin-up Suomessa

Pin-upin ympärille on myös Suomessa alkanut kasvaa oma elämäntapansa, ja siitä on tullut eräänlainen trendi tänä päivänä. Pin-up on innoittanut monia erilaisia yrityksiä, kuten mallitoimistoja, kampaamoita, vaateliikeitä, valokuvaamoita/valokuvaajia, ja sen ympärille on järjestetty erilaisia kilpailuja. Esittelen tässä työssä kaksi Suomen menestyneintä pin-up/burleskitähteä, vaikka alalla on nykyään monia muitakin nousevia tähtiä.

LouLou D'vil on Suomen kansainvälisesti menestynein burleskitähti, joka tekee myös pin-up -kuvia. LouLou, eli Inka Nevala, innostui burleskista vuonna 2007, jolloin hän vielä työskenteli mainostoimistossa graafikkona. Vuotta myöhemmin hän esiintyi uusien tulokkaiden illassa Helsinki Burlesque -tapahtumassa, jonka jälkeen hän otti käyttöön taiteilijanimensä. Vuonna 2010 burleski vaihtui kokopäivätyöksi, joka vei häntä esiintymään ympäri maailman. Tunnustusta työstä tuli melko nopeasti, sillä vuonna 2011 hänet valittiin vuoden tulokkaaksi Yhdysvalloissa järjestettävässä maailman suurimmassa burleskitapahtumassa Burlesque Hall of Fame ja Queen of Burlesque -kilpailussa ensimmäiseksi perintöprinsessaksi. Vuonna 2013 LouLou D'vil voitti tittelin Reigning Queen of Burlesque – Miss Exotic World 2013, joka on alan kansainvälisesti arvostetuimpia titteleitä. LouLou suunnittelee ja toteuttaa itse esityksensä alusta loppuun: käsikirjoituksesta ja koreografiasta esiintymisasuihin, sekä kampaukset ja meikit. (Järvi, 2014.) Tämän lisäksi LouLou on toiminut tuomarina Pin-Up Finland -kilpailussa ja poseerannut pin-up -kuvilla mm. Alvaradolle (Miss Coco De Noir, 2014).

Toinen suomalainen myös kansainvälisesti mainetta niittänyt pin-up -tähti on Sini Ariell (Tarkkinen). Sini on pin-up/ammattimalli, juontaja ja tatuoiija, joka on tehnyt mallin töitä vuodesta 1999. (Ariell, 2015.) Vuonna 2009 Sini aloitti pin-upin parissa ja lanseerasi mallitoimiston, jonka ajatuksena oli saada ympäri Suomen pin-up -malleja nykyisten kauneusihanteiden vastapainoksi. Sini ideoi ja konseptoi pin-up -mallikilpailun Pin-Up Finlandille, jossa kurvikkaat naiset pääsivät kunnolla esiin. Kilpailussa ei ollut minkäänlaisia koko- tai painorajoituksia, koska kilpailun ideologian mukaan jokainen nainen on kaunis, ja kilpailu saikin sen ansiosta valtavan huomion suomalaisten naisten keskuudessa. Vuonna 2012 mallitoimisto avasi ovensa kilpailusta tutuiksi tulleille malleille, joiden joukkoon on vuosien aikana liittynyt useampia kasvoja ympäri Suomen uusien kilpailuiden myötä. Toimisto järjestää myös mallikursseja, joiden tarkoituksena on lisätä suomalaisten naisten itsevarmuutta ja hyvää oloa turvallisessa ja positiivisessa ympäristössä, jossa ei tuomita iän tai koon mukaan. ”Every smiling woman is beautiful” on teksti, joka lukee pin-up.fi:n logossa. (Pin-Up.fi, 2015.)

Pin-up on erittäin tervetullut trendi nykyisten malli-ihanteiden rinnalle, koska pin-up hyväksyy naiset juuri sen kokoisina ja näköisinä kuin he ovat. Jokainen nainen

varmasti haluaa tuntea olonsa kauniiksi ja viehättäväksi, ja juuri siitä pin-upissa on tänä päivänä kyse. Pin-up on paljon enemmän kuin kaunis ulkokuori, se on positiivinen elämänasenne elämää, muita ihmisiä ja naisia kohtaan, mutta varsinkin omaa itseään ja vartalooaan kohtaan.

4 PIN-UP-HENKINEN VAATEMALLISTO

4.1 Inspiraatio/suunnittelukriteerit

Pin-upissa kyse on entisaikojen glamourin ja naisellisuuden tavoittelusta, se on tavallaan paluu aikaan, jolloin naiset olivat naisia. Tyyli lainaa hyvin paljon estetiikkaansa 1950-luvun muodista, joka näkyy sekä vaatteissa, kampauksissa että meikissä. Hameiden helmat olivat yleensä joko tyttömäisen kellohelmaisia tai kurveja korostavia kynähameita, ja mitta oli suunnilleen polven korkeudella. Housuissa mittoja on kolme: täyspitkä, capri (polven yli) ja mikro. Pidemmässä malleissa varsinkin farkuille on yleistä kääntää lahkeet. Sekä hameissa että housuissa vyötärö on korkealla ja sitä korostetaan myös muissa vaatteissa. Yläosissa on hieman enemmän vaihtelua, yleisimpiä kuitenkin ovat rockabilly-henkiset (ruutu-) kauluspaidat sekä hihattomat tai olkaimettomat topit.

Värimaailma on hyvin laaja. Perinteinen pin-up -tyyli on usein hyvin värikäs, käytössä on paljon kirkkaita ja puhtaita värisävyjä ja jonkin verran pastellisävyjä. Pin-upissa on myös vaikutteita rockabillystä, jolloin värimaailma on hieman tummempi. Pin-upista on olemassa myös vielä tummasävyisempiä alalajeja, kuten gothabilly, jossa on pin-upiin yhdistetty gootti-tyyli ja psychobilly, jossa on vaikutteenaan punk. Pin-up -tyylisissä vaatteissa kuosien yleiset teemat ovat mm. kirsikat, kuppi-kakut, ankkurit ja ruorit, pallot, raidat, ruutu, erilaiset kukat ja eläinkuosit.

4.2 Värimaailman ja tyylin valinta

Havainnoin pin-up -tyyliä ja sen pohjalta loin Mallan Makeille kolme erilaista kuvakollaasia, joista yrittäjä sai valita mieluisimman. Ensimmäinen kuvakollaasi oli nimeltään Rockabilly (liite 1). Se oli sävyiltään tummanpuhuva (musta, punainen, valkoinen) ja siinä oli nimensä mukaisesti vaikutteita rockabilly-tyylistä. Toinen vaihtoehto oli nimeltään The Navy (liite 2) ja teemana siinä oli laivasto ja merimiehet, sävyinä punainen, sininen ja valkoinen. Kolmas vaihtoehto oli nimeltään Romantic (liite 3) ja se sisälsi pastellisävyjä (vaaleanpunainen, turkoosi ja valkoinen).

Teemaksi valittiin Romantic, koska Mallan Makeissa unelmat ja haaveet ovat tärkeitä, joten teeman värimaailma sopi parhaiten yrityksen ilmeeseen.

4.3 Suunnitteluvaihe

Suunnittelua varten havainnoin erilaisia olemassa olevia pin-up -vaatteita sekä 1950-luvun muotia ja sen aikaisia vaatteita, joiden pohjalta keksiä jotain hieman erilaista. Vaatteiden muotokielen tulisi sopia pin-up -tyyliin ja pastellinen värimaailma sopii hyvin nostalgisiin 1950-luvun muotiin painottuviin asukokonaisuuksiin. Yrityksen kanssa päätimme, että suunnittelen mekkoja/hameita housujen sijaan ja näihin sopivaa yläosaa. Suunnittelun alkuvaiheessa piirsin paperille kaikki ideat (kuvio 1) ja jossain vaiheessa tuli mieleen yhdistää 1940-luvun herraintyyli vaaleanpunaisen värin kanssa. Luovuin tästä ideasta ja innostuin pyöreästä kauluksesta, joka ei ole niin jäykkä vaan enemmän tyttömäinen. Luonnostelin mahdollisimman paljon erilaisia pyöreäkaulusisia takkeja, paitoja ja mekkoja, joissa olisi tarpeeksi paljon valinnanvaraa lopullista vaatetta päätettäessä (kuvio 2).

Kuvio 1 Ensimmäisiä luonnoksia

Kuvio 2 Värillisiä luonnoksia

4.3.1 Valinta ja perustelut

Valitsin yhden takin ja kolme mekkoa jatkokehittelyä varten. Takki on turkoosi valkoisilla yksityiskohdilla (hihat, helma ja kaulus), pitkähihainen ja kaulus on pyöreä sekä avara ja edessä on napituskiinnitys. Yksi mekko on myös turkoosi valkoisilla yksityiskohdilla (kaulus ja irrotettava vyö), pyöreäkauluksinen, lyhythihainen, edessä napituskiinnitys ja polvimittainen kynämekko. Toinen mekko on kirsikkakuosinen valkoisilla yksityiskohdilla (kaulus ja irrotettava vyö), hihaton, pyöreäkauluksinen, edessä koristenapit ja polvimittainen kellomekko. Kolmas mekko on yksinkertaisempi kirsikkakuosinen kellomekko, jossa edessä yksityiskohtana koristenapit.

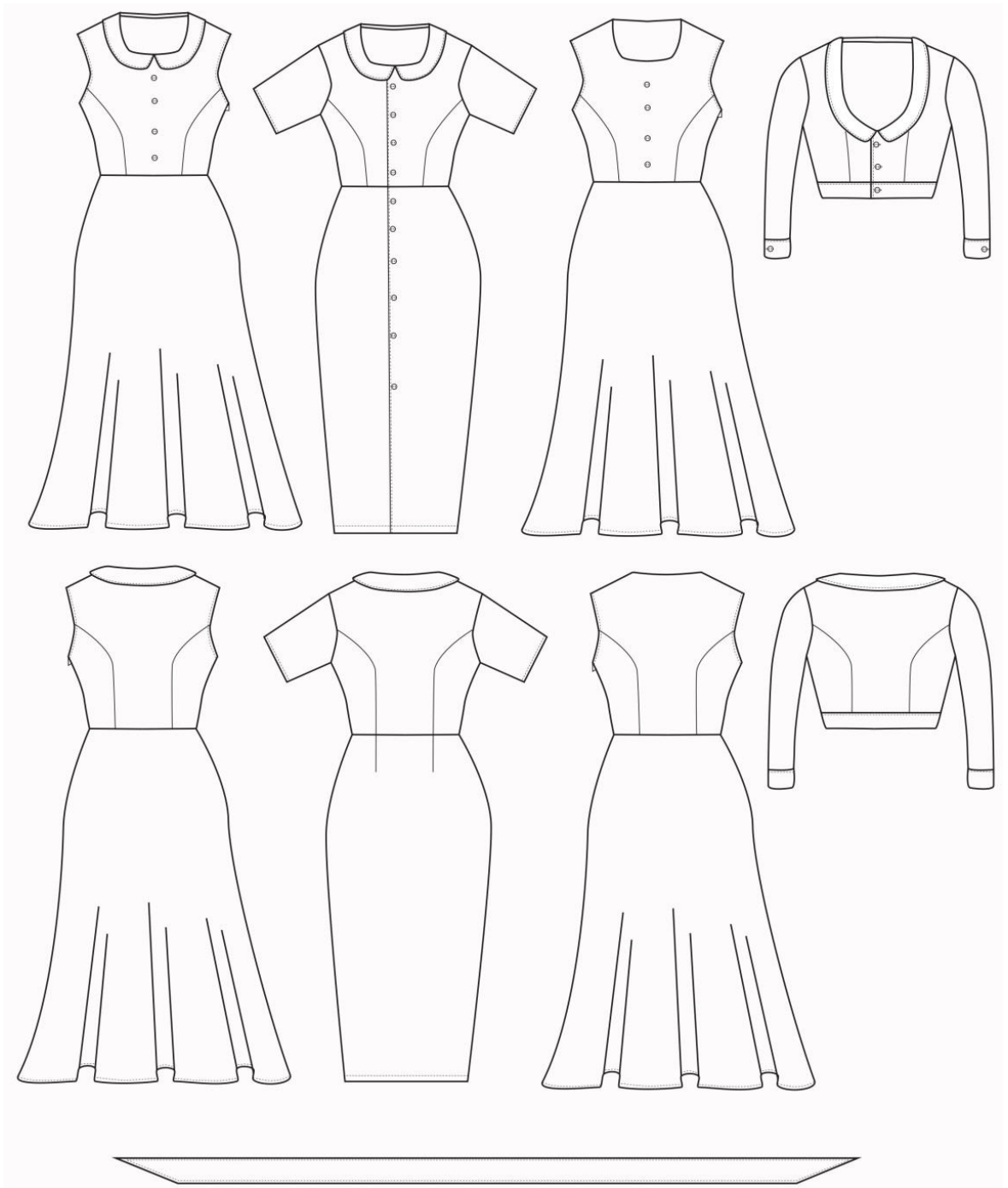
Tein vaatteista tarkemmat esityskuvat (kuvio 3), joissa näkyi vaate sekä edestä että takaa. Lähetin kuvat Mallan Makeille, jonka palautteen mukaan vaatteet olivat kauniita ja niissä oli riittävästi yksityiskohtia

Kuvio 3 Esityskuvat mallistosta

4.3.2 Kehittely

Teknisiä kuvia (kuvio 4) toteuttaessani kiinnitysmekanismeja täytyi hieman kehittää käytännöllisemmiksi, jotta vaate on helppo pukea päälle. Takki pysyi entisellään, mutta mekoissa päädyin keskelle takakappaletta kiinnitettävään vetoketjuun, joka muutti hieman kauluksen ulkonäköä takakappaleessa. Kaavoitusta tehdessä jouduin muuttamaan kiinnitystapaa vielä uudestaan, joka tarkoitti sitä, että teknisiä kuvia tuli myös muuttaa. Nappien lukumäärä lisääntyi hieman, koska napit ovat todellisuudessa pienempiä kuin esityskuvissa. Kaavoituksessa myös saumojen paikat hieman muuttuivat ensimmäisistä esityskuvista.

Kuvio 4 Tekniset kuvat mallistosta

4.4 Kaavoitus, testaaminen ja muokkaukset

Kaavoituksen apuna käytin ompeluun ja kaavoitukseen tarkoitettuja kirjoja Joka tyyppin kaavakirja ja Joka tyyppin kaavakirja II (Saramäki, Palmu & Piippo 2006; Saramäki, Palmu & Piippo 2010). Aloitin kaavoittamisen yksinkertaisimmasta kello-

mekosta ja kellohelmaan tein kaksi eri versiota. Käytin samaa yläosaa pohjana takille, johon tein tarvittavat kaavamuutokset. Koska vaatteet toteutetaan joustamattomasta materiaalista (puuvilla), ja ne ovat tyköistuvia, kaavamuutoksia yläosaan joutui tekemään paljon, että vaatteen saa istumaan hyvin päällä. Yläosaa jouduin muokkaamaan ja testaamaan useampaan kertaan aikaansaadakseni vaaditun istuvuuden. Olkasaumaa, kädentietä sekä päántietä piti muokata ja testata monta kertaa (kuva 11). Kiinnitysmekanismejakin jouduin vielä miettimään uudelleen ja muuttamaan. Kun sain ulkopuolen kuositeltua haluamaani muotoon, kaaivoitin sen jälkeen kaulukset, alavarat ja vuorit vaatteisiin.

Kuva 11 Kokeilukappaleita vaatteista

4.5 Valmis mallisto

Valmis mallisto koostuu neljästä vaatekappaleesta, kahdesta kellohelmaisesta mekosta, kynämekosta ja takista. Vaatteiden pintamateriaali on puuvillaa ja vuorikangas polyamidia. Lisäksi vaatteissa on käytetty tukikangasta.

Kahdessa kellohelmaisessa mekossa on kirsikkakuosinen kangas ja toisessa valkoista puuvillaa kauluksessa. Loppuvaiheessa jätin näistä napit pois, koska mielestäni ne eivät sopineet valmiiseen vaatteeseen. Mekot ovat hyvin perinteisiä pin-up-tyyliin sopivia ja todella tyttömäisiä. Mekko toimii hyvin yksinkertaistettunakin, joten asusteet ja kaulus eivät ole välttämättömiä.

Kuva 12 Kellohelmaiset mekot

Kuva 13 Kynähelmainen mekko

Kynähelmainen mekko on myös turkoosista ja valkoisesta puuvillasta toteutettu. Vyö on irrotettava, mutta kuuluu olennaisesti tähän vaatteeseen. Edessä on napituskiinnitys ja napit ovat vaaleanpunaisia.

Kuva 14 Takki

Takissa on käytetty turkoosia ja valkoista puuvillaa. Se on tyköistuva malli, jossa on melko avara kaula-aukko, jolloin alla oleva vaate pääsee myös esiin. Se sopii kellohelmäisen mekon kanssa sekä rennommin topin ja farkkujenkin kanssa. Edessä on napituskiinnitys, hihoissa napit ovat pelkästään koristeita ja napit ovat vaaleanpunaisia.

”Toimeksiantajan palautteen mukaan vaatteet olivat raikkaita ja keveän näköisiä. Kellomekoissa on hyvä, että on kaksi vaihtoehtoa, rennompi ja huolitellumpi. Ky:nämekko on ajaton ja tyylikäs ja takki sopii hyvin mekon kanssa yhteen ja viimeistelee tyylin.

5 YHTEENVETO JA POHDINTA

Työn tavoitteena oli selvittää pin-upin historiaa 1950-luvulta tähän päivään ja suunnitella tyyliin sopiva vaatemallisto. Tavallaan aloitin opinnäytetyön pohjustamisen jo syksyllä, jolloin selvitin mistä pin-up on alun perin saanut alkunsa ja miten sen ensiaskelista on päädytty toisen maailmansodan aikaan, jolloin klassinen pin-up oli huipussaan. Pin-up on sen jälkeen kokenut omat lasku- ja nousukautensa ja vaikuttaisi siltä, että pin-up-genre voi tänä päivänä hyvin. Tähän pisteeseen on kuitenkin päädytty useiden vuosikymmenien ja monien hyvinkin erilaisten ihmisten ja ilmiöiden vaikutuksesta, joista suurimpia pyrin tässä työssä selvittämään.

Tiedonhankinta oli suurimmaksi osaksi jo tehty syksyn projektin ansiosta. Tietoa piti kuitenkin hankkia mm. suomalaisista alan tekijöistä ja tutkia minkälaisia erilaisia pin-up-tyylisiä vaatteita on jo entuudestaan olemassa. Myös pin-upin muotokielelle tuli tutustua, jotta vaatteista saisi tyyliin sopivat. Tämän lisäksi vaatteiden tuli sopia myös yhteistyöyrityksen ilmeeseen ja tyyliin, missä mielestäni onnistuin hyvin. Itse lähdin hakemaan vaatteilla naisellista tyyliä, joka kunnioittaa menneiden vuosikymmenien pin-up-tyyliä sekä muistuttaa paljon 1950-luvun muotia, josta pin-up paljon lainaa estetiikkaansa.

Luonnosteluvaihe oli melko lyhyt, koska melko nopeasti sain käsityksen siitä, minkälaista vaatetta haluan lähteä toteuttamaan. Luonnoksia tuli kuitenkin tehtyä monenlaisia, joista kenties voi joskus tulevaisuudessa kehittää lisää. Kun lopullinen malli ja muoto olivat selvillä, onnistuin melko vaivattomasti toteuttamaan kuvat lopullisiksi esitys- sekä teknisiksi kuviksi, vaikka kaavoitusvaiheessa piti joitain ratkaisuja vielä jälkikäteen muuttaa.

Kaavoittaminen osoittautui jossain kohdassa hieman haastavaksi aikaisemman kokemuksen puuttumisen takia. Perusmuoto oli helppo löytää, mutta koska kyseessä oli joustamaton materiaali, vaateen istuvuus oli vaikea löytää. Joitain saumoja täytyi työstää useamman mallikappaleen verran, jotta löytyisi mahdollisimman istuva muoto valmiiseen vaatteeseen.

Lopullisten vaatteiden toteutuksessa tuli myös kokemattomuuteni ompelijana vastaan. Suurimmaksi osaksi virheet joita tein, johtuivat kuitenkin huolimattomuudesta

ja ne olivat kohtuullisen helppoja korjata. Jotkin kohdat, jotka olivat selkeästi teknisesti haastavampia, olisin todennäköisesti saanut onnistumaan siistimmin, jos minulla olisi enemmän kokemusta ja koulutusta ompelutyöstä.

Lopputulos oli kuitenkin aikatauluun ja ompelukokemukseeni nähden hyvä. Koska aikataulutusta meni viimeisinä viikkoina hyvin tiukalle kankaiden saapumisen viivästyessä, lopputulos oli melko nopealla aikataululla ommeltu. Ompeleminen oli haastavaa juurikin aiemman kokemuksen ja liian tiukan aikataulun takia, mutta olen lopputulokseen kuitenkin tyytyväinen, koska vaatteet näyttävät samalta kuin olen suunnitellut. Tarkoituksena oli kuitenkin tehdä malli/sovitusvaatekappale, jonka tarkoituksena on näyttää toimeksiantajalle, millaiset vaatteet ovat oikeasti eikä vain paperilla tai tietokoneen ruudulla. Jos vaatteita aikoo tulevaisuudessa lähteä tuottamaan teollisesti, tämän työn ansiosta on jo melko hyvä pohjatyö tuotannolle tehty, vaikka joitain muutoksia joutuisikin vielä tekemään.

Työn aikataulutusta oli teoriassa hyvä, mutta koska olen tottunut tekemään asioita vasta kun on kiire, aikataulu ei siis käytännössä toteutunut. Tämän työn myötä opin toivottavasti tulevaisuudessa aikatauluttamaan itseni paremmin ja oikeasti tarttumaan työhön ennen kuin on kiire. Olen oppinut hirveän paljon pin-up-kulttuurista, jonka kautta olen tavannut paljon uusia ihmisiä ja oppinut paljon myös itsestäni. Kevään aikana olen oppinut käyttämään huomattavasti paremmin sekä Photoshop- että Illustrator-ohjelmaa. Kaavoittaminen sekä ompelu ovat myös opettaneet paljon, vaikkakin vielä tällä kokemuksella itseäni ompelijaksi voi kutsua.

LÄHTEET

- Andy Warhol. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 15.4.2015]. Saatavana: <https://www.flickr.com/photos/oddsock/100943517/sizes/n/>
- Anttila, P., 2000. Tutkimisen taito ja tiedon hankinta. Kolmas painos. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Art Frahm. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 15.4.2015]. Saatavana: <https://www.flickr.com/photos/odisea2008/5413302909/sizes/l>
- Bettie Page. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. The Official Bettie Page. [Viitattu 25.2.2015]. Saatavana: <https://www.bettiepage.com/>
- Bettie Page. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 15.4.2015]. Saatavana: <https://www.flickr.com/photos/1000photosofnewyorkcity/8842827183/sizes/l>
- Bettie Page. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 16.4.2015]. Saatavana: <https://www.flickr.com/photos/antoniomarinsegovia/8331057156/sizes/l>
- Dita Von Teese. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 16.4.2015]. Saatavana: <https://www.flickr.com/photos/22864665@N06/6272722185/sizes/o/>
- Elämää Villa Honkasalossa. 1.11.2014. Tervetuloa puotille! [Blogimerkintä]. [Viitattu 15.4.2015]. Saatavana: http://villahonkasalo.blogspot.fi/2014_11_01_archive.html
- Elämää Villa Honkasalossa. 18.6.2014. Puotilla. [Blogimerkintä]. [Viitattu 15.4.2015]. Saatavana: http://villahonkasalo.blogspot.fi/2014_06_01_archive.html
- George Petty. Ei päiväystä. [Verkkosivu.] [Viitattu 15.4.2015]. Saatavana: <https://www.flickr.com/photos/grumlinas/6347711401/sizes/l>
- Järvi, E. 21.3.2014. LouLou D'vil – Lue haastattelu ja katso burleskin maailmanmestarin huikeat kuvat. [Verkkolehtiartikkeli]. Anna&Ellit: Otavamedia. [Viitattu 3.4.2015]. Saatavana: <http://ellit.fi/muoti-ja-kauneus/muoti/loulou-dvil-lue-haastattelu-ja-katso-burleskin-maailmanmestarin-huikeat-kuvat>
- Kotila, A. 2010. Pin-up-kuvan kehitys ja kuvallinen ilmaisu: seinäkalerin suunnittelu. [Verkkojulkaisu]. Helsinki: Metropolian Ammattikorkeakoulu. [Viitattu 24.2.2015]. Saatavana: <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2010060911868>
- Lipsos, E. 2013. Anatomy of a Pin-Up: A Genealogy of Sexualized Femininity Since the Industrial Age. [Verkkojulkaisu]. Exeter: University of Exeter. [Viitattu

8.12.2014]. Saatavana:

https://ore.exeter.ac.uk/repository/bitstream/handle/10871/14896/LipsosE_TPC.pdf?sequence=2

Mallan Makeat. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 26.2.2015]. Saatavana:

<http://www.mallanmakeat.fi/>

Miss Coco De Noir. 12.9.2014. Suomalaiset pin-up-mallit: LouLou D'vil. [Blogimerkintä]. [Viitattu 3.4.2015]. Saatavana:

<http://www.city.fi/blogit/9/suomalaiset+pin-up-mallit+loulou+dvil/128048>

Pin-Up.fi. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 3.4.2015]. Saatavana:

<http://www.pin-up.fi/>

Saramäki R., Palmu J. & Piippo K., 2011. Joka tyypin kaavakirja. Kuudes painos. Helsinki: WSOY.

Saramäki R., Palmu J. & Piippo K., 2010. Joka tyypin kaavakirja II. Helsinki: WSOY.

Suicide Girls. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 16.4.2015]. Saatavana:

<https://www.flickr.com/photos/greyloch/7346890480/sizes/m/>

Tarkkinen, S. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. Ariell – Pin Up, Tattoos and Laughing. [Viitattu 3.4.2015]. Saatavana: <http://www.ariell.fi/>

LIITTEET

Liite 1. Rockabilly-kuvakollaasi

Liite 2. The Navy-kuvakollaasi

Liite 3. Romantic-kuvakollaasi

